

Tanárképző és Digitális Tanulás Központ stratégia

**„versenyképes egyetem
sikeres hallgató
piacképes munkavállaló”**

I.) Miért van szükség e-learning stratégiára?

Az elmúlt évtizedek felgyorsult technológiai fejlődése a felsőoktatási rendszerben mára szétfeszítő erejű ellentmondásokat generált. **A digitális forradalom hatására bekövetkező változások** (igények, preferenciák, magatartási mintázatok, értékek, érdekek változása) **adaptációs kényszert támasztanak** az oktatási intézmények, köztük **a Budapesti Corvinus Egyetem felé** is. Az elmúlt években megtapasztalt átrendeződések egyetemi, kari, intézeti és oktatói szinten egyaránt tartalmi, módszertani, oktatásszervezési és attitűdbeli változásokat kívánnak. Számtalan, **a felsőoktatást közvetlenül érintő kihívással** találkozunk (például a tömegesedés, a hallgatók differenciálódása, magas lemorzsolódási arány, az előadó- és szemináriumi termek kiüresedése a szemeszterek második felére, a tanulás minőségének és eredményességének csökkenése, a diplomák elértéktelenedése, a tanulmányi időtartam elhúzódása, az egyetemet végzettek kompetenciái és a munkaerő piaci igények közötti ellentmondások növekedése, a potenciális hallgatók egyre nagyobb arányú elvándorlása, stb.), **amelyek megoldása nem halogatható tovább, ha meg akarjuk őrizni egyetemünk hazai és nemzetközi szintű versenyképességét.** A Tanárképző és Digitális Tanulási Központ (TDTK) munkatársai által kidolgozott stratégiai anyag ezeket az egyetemünket érintő legfontosabb kihívásokat gyűjti össze és megoldásokat, javaslatokat, akciótervet fogalmaz meg az egyetem vezetése számára.

II.) Megfogalmazódó dilemmák:

- A szükséges adaptációk megvalósíthatók-e hatékonyan a jelenlegi rendszeren belül, vagy rendszerszintű változásokra van szükség?
- Tudomásul vesszük a vezető nemzetközi felsőfokú oktatási intézményekkel szembeni lemaradásunk növekedését (a hazai pozíciónk javulása mellett), vagy „felvesszük a kesztyűt”,

s nem elégszünk meg azzal nagy nyugati egyetemek kiszolgálói, vizsgaközpontjainak potenciális szerepkörével válunk?

- Merre mozdulunk? Hatékonyság – minőségi oktatás – tömegoktatás összeegyeztethetősége felé, vagy a hagyományos elitoktatás felé, amely várhatóan továbbra is finanszírozási problémákkal párosul?

Küldetésünk megvalósítását szolgálva **a megváltozott környezetben célkitűzéseinket, feladatainkat újra kell definiálni.** Meghatározásukhoz érdemes **figyelembe venni a nemzetközi trendeket, a hazai kormányzati szinten megjelenő, a felsőoktatásra vonatkozó stratégiai elképzeléseket¹, potenciális partnereink és versenytársaink várható stratégiai és taktikai lépéseit.**

Nyilvánvaló, hogy a meglévő rendszer nem képes az egyik pillanatról a másikra megváltozni. Szervezeti ellenállásra, rutinszerű megoldásokra számítani kell. Ezért **nagy hangsúlyt kell fektetni a beláttatásra, meggyőzésre.**

Stratégiánkat megalapozzák a nemzetközi és hazai trendek.

III.) Nemzetközi trendek

A különböző időtávokat átölelő nemzetközi trendek egyetemünk számára irányadóak lehetnek.

A legfontosabb rövid távú trendek:

- a) Hibrid oktatás terjedése: online tanulás és a hagyományos keretek közötti oktatás előnyeinek ötvöződését lehetővé tevő megoldás.
- b) Formális és informális tanulás egységének megteremtése: az önállóan irányított, kíváncsiságon alapuló tanulás integrálódása segíti a felsőoktatásban a kreativitást, kísérletező kedvet.
- c) Nyílt oktatási források felhasználása a tanulási-tanítási folyamatokba.
- d) Az új tanulási, oktatási formák elterjedésének következtében megváltozott tanulási terek: rugalmasan átalakítható, a kooperatív tanulási módszerek, projektmunkák, az órai és tanórán kívüli együttműködés, interaktivitás, digitális eszközök használatára alkalmas terek.
- e) BOYD – saját digitális eszközök integrálása az oktatásba.

¹ New Media Consortium: Horizon Report – 2015. Higher Education Edition
<http://www.nmc.org/publication/nmc-horizon-report-2015-higher-education-edition/>

Fokozatváltás a felsőoktatásban

<http://www.kormany.hu/download/d/90/30000/fels%C5%91oktat%C3%A1si%20koncepti%C3%B3.pdf>

A legfontosabb középtávú trendek:

- a) Hallgatói igények figyelembe vételével személyre **szabott tanulási lehetőségek, útvonalak kialakítását lehetővé tévő, a hallgatói haladást figyelemmel kísérő adat vezérelt értékelési rendszerek kialakítása.** Ennek háttéréként megfelelő információs rendszert kell kialakítani, adaptív tanulási technikát kell alkalmazni.
- b) Nyitott oktatási formák terjedése.
- c) Alkotó műhelyek (makerspaces) kialakítása – startup vállalkozások indításának segítése.
- d) Komplex gondolkodás tanítása, **tanulási eredményközpontú képzési programok kidolgozása.**
- e) Az oktatási tevékenység értékelése, **az innovatív módszerek megfelelő súlyának kialakítása az oktatói értékelési rendszerben.**

A legfontosabb hosszú távú trendek:

- a) **Innovációt (szakmai és pedagógiai) támogató rugalmas szervezeti megoldások, szervezeti kultúra, vezetői attitűd kialakítása.**
- b) Az egyetem és az innovációs rendszerek szerves kapcsolata.
- c) Hazai és nemzetközi felsőoktatási intézmények együttműködésének erősödése, amely lehetővé teszi az erőforrások hatékonyabb felhasználását

IV.) Hazai stratégiai elképzelések a felsőoktatásról

A magyar kormány a „Fokozatváltás a felsőoktatásban” dokumentumban fogalmazza meg a fejlesztés fő irányait. Stratégiájának kulcsfogalmai: verseny, minőség, teljesítmény és siker.

A megfogalmazottak közül egyetemünk számára kiemelendő:

- a) jól meghatározott, kiemelt képzési területek meghatározása, amelyeken a képzés magas szintű,
- b) differenciálás, amely egyaránt megjelenik intézményi és hallgatói szinten,
- c) az igényeknek megfelelően differenciált képzés eredménye: motiváltabb, eredményesebb hallgatók, ezáltal a lemorzsolódás csökkenthető,
- d) a képzések valós munkaerőpiaci igényekhez való rugalmas igazítása,

- e) szakmailag és módszertanilag felkészültebb oktatók,
- f) források hatékonyabb felhasználása,
- g) együttműködés és verseny más intézményekkel.

Stratégiai célkitűzéseink meghatározása során figyelembe kell vennünk, hogy a kormány vállalásának értelmében 2020-ra a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (a 30-34 évesek körében) 30,3 %-ra nő². Az elvárások teljesítését nehezíti, hogy a kedvezőtlen demográfiai folyamatok hatása mára elérte az egyetemeket. A szűkülő populációs bázisból egyre nagyobb „merítés” történik. Következménye kettős. Egyrészt számolni kell azzal, hogy az egyetemekre, főiskolákra jelentkezők motiváltsága, elkötelezettsége, képessége, előzetes tudása egyre nagyobb szóródást mutathat, másrészt pedig a felsőoktatás is tömegesedik, aminek hatására a szabványszerű, elszemélytelenedő oktatási megoldások egyre nagyobb teret kapnak. Mindezek következményeként a generációs igényekhez alkalmazkodó, hatékony tanítási-tanulási környezet kialakítása mellett kulcsfontosságú tényező a digitális ismeretekkel rendelkező, korszerű és hatékony tanítási módszereket ismerő és alkalmazó oktatói gárda.

V.) Egyetemünk missziójának kiegészítése:

„versenyképes egyetem, sikeres hallgató, piacképes munkavállaló” képzése digitálisan gazdag tanulási-tanítási környezetben.

VI.) Vízíó:

- a) piacvezető a hazai gazdasági felsőoktatás digitális tanulási környezetének kialakításában.
- b) piacvezető a hazai gazdasági tanárképzésben

VII.) Célok, feladatok

A fent vázolt dilemmákból kiindulva, a nemzetközi és hazai trendek mentén haladva stratégiánk alapvető sikertényezői:

- MINŐSÉGJAVÍTÁS,
- INNOVATÍV SZERVEZETI KULTÚRA
- DIGITÁLIS TANULÁSI TEREK,
- ELÉRHETŐSÉG,

² Magyarország Nemzeti Reform Programja. Széll Kálmán Terv Alapján 2011. április

- RUGALMASSÁG,
- HATÉKONYSÁG.

Ezek mentén a különböző időtávokra a következő célok, feladatok fogalmazhatók meg.

Rövid távú célkitűzések, feladatok – módszertani váltás

Rövidtávon, elsődleges feladatnak tekintjük az egyetem meglévő oktatási rendszerén belüli korszerűsítések megvalósítását:

- tevékenység alapú tanítási és tanulási módszerek kipróbálása, adaptálása és alkalmazása a frontális oktatás arányának csökkentésével párhuzamosan,
- elmozdulás a hibrid oktatás felé (tükrözött osztályterem, „peer instruction”-módszer), kísérletek, kísérleti anyagok elkészítése
- rugalmas, az interaktív módszereknek, csoportmunkának kedvező tanulási terek kialakítása (oktatási célú helyiségekben, illetve tantermen kívül például folyosón, könyvtárban),
- digitális eszközökkel ellátott alkotóműhelyek (*makerspace*) kialakítása,
- ezeken a tereken az információs eszközökhöz való hozzáférés biztosítása, azok kreatív használatának támogatása,
- BYOD, azaz a hallgatók saját digitális eszközeinek integrálása az oktatásba,
- az oktatók, PhD hallgatók digitális műveltségét és módszertani fejlődését segítő továbbképzések megvalósítása, (digitális tanulási és tanítási környezetben az online lehetőségek megismerése és kihasználása, nagyobb interaktivitást lehetővé tevő módszerek alkalmazása az előadásokon, szemináriumokon)
- tanácsadói szolgáltatás kiépítése a TDTK segítségével
 - a) hallgatóknak (tanulási, pszichológiai)
 - b) oktatóknak (módszertani, IKT eszközhasználati, pszichológiai).
- meg kell kezdeni a tananyagok e-learningesítését, illetve m-learningesítését, interaktívvá tételét
- az e-learning tananyagokkal olyan hallgatókat elérni, akik állapotuk miatt kizáródhatnak a képzésből, a többi hallgatóval való együttműködési lehetőségekből

Feltételek:

Technikai:

- Moodle fejlesztése (tartalmi szempontból, illetve a tárhelyek nagysága, mobil appok fejlesztése), amely lehetővé teszi az eddiginél támogatóbb, interaktívabb, motiválóbb és személyreszabottabb tanulási környezet kialakítását.
- Stabil internetelérés lehetőségének biztosítása valamennyi oktatási térben, amely hozzájárul a mobil eszközök integrálásához a tanítási-tanulási folyamatokba.

Személyi:

- A Tanárképző és Digitális Tanulási Központ jelenlegi személyi összetétele alkalmas a rövid távú célkitűzések megvalósításához. Egyetemi szinten a hibrid tanulási formák felé elmozdulás feltételez későbbi létszámbővítést, olyan szakemberek számának növelését, akik képesek a digitális tananyagok elkészítésére.

Középtávú célkitűzések, feladatok – rendszerszintű változások megindítása

- hibrid oktatási formák megvalósítása – hatékonyság, minőség növelése, költségek csökkentése érdekében,
- interdiszciplináris, komplex, kreatív gondolkodás előtérbe kerülése a képzések során, ennek megfelelően a képzési programok LEO alapú újragondolása,
- műhely-jelleg erősítése (oktató-hallgatói együttműködés növelése),
- nyitott oktatási formák terjedésével az intézményi együttműködések fejlesztése,
- tanulás-analitikai rendszer kiépítése és használata, amely alapján gyorsabban lehet reagálni a hallgatók problémáira, személyre szabott támogatást lehet nyújtani nekik (azaz elmozdulás az adatvezérelt tanulás és értékelés irányába),
- BsC/Ba és MsC/Ma, doktori képzések tartalmának átgondolása, differenciálása,
- a szintek közötti átmenet segítése – online támogatással,
- középiskolás évek alatt a tanulók bekapcsolódási lehetőségeinek kialakítása az egyetemre (például nyitott kurzusok elvégzésének lehetősége – elköteleződés),
- e-portfóliók gyakorlatának alkalmazása a LEO-val összhangban.

Hosszú távú célkitűzések, feladatok:

- kredit alapú képzésről, értékelésről elmozdulás a kompetencia alapú értékelések, képzések felé (kompetenciaterkép használata, az egyes kurzusok hozzájárulása a kívánt kompetenciákhoz, e-portfólió készítése a tanulmányi idő alatt, áttérés a tanulási eredmény alapú megközelítésre),
- tananyagok átgondolása – elvárt kompetenciáknak való megfeleltetése,
- tanulási terek kitágítása (formális és informális tanulás szerves egységének megteremtése),
- adaptív tanulást támogató rendszer alkalmazása, azaz a tanulók tudásszintjéhez, tanulási igényeihez, tapasztalataihoz való alkalmazkodás (egyéni vagy széleskörű felhasználói adatok alapján).

VIII.) Kiemelt fejlesztési területek: E-learning és M-learning

E-learning:

2015-ben végzett online kérdőíves felmérésből az derült ki, hogy a diákok alapvetően szeretik és ismerik a Moodle rendszert, azonban mindenképpen szeretnék, ha a mai, modern világ igényeit kielégítve mobil platformon is elérhető lenne, valamint modernebb, fiatalosabb kinézetben, stabilabb keretek között működne. A felhasználók szemében a kényelmi funkciók is legalább akkora hangsúlyt kapnak, mint az alapfunkciók. A hallgatók intenzív, vagy még inkább példamutató magatartást várnak el az oktatóiktól, szerintük nagyobb energiát kellene fordítaniuk a rendszer nyújtotta lehetőségek kiaknázására.

Az e-learning fejlesztéshez kapcsolódó lehetőségek sokrétűek. Ezek közé tartoznak pl.:

- az oktatók munkájának technológia alapú támogatása (idő és energia megtakarítás, hatékonyság növelése),
- személyre szabottabb, technológia támogatású tanulási közeg kialakítása a hallgatók számára,
- az interakció és a tananyaghoz való hozzáférés növelése, a kampusz fizikai korlátainak csökkentése,
- hátrányos helyzetű hallgatók esélyegyenlőségének növelése
- létrehozni bizonyos számú, teljesen online, interaktív, visszajelzésekben gazdag kurzust,
- magas színvonalú távoktatás lehetőségének a megteremtése,
- nemzetközi hallgatók számára vonzóvá tenni az egyetemet,
- az egyetem nemzetközi hírnevének növelése.

Konkrét fejlesztési feladatok:

1. Alapvető fontosságú egy stabilabb IT környezet kialakítása, szélessávú, állandó internetelérés az egyetem területén.
2. A meglévő digitális tananyagok további fejlesztése, új tananyagok létre hozása
3. A Moodle rendszeres, és átfogóbb (nem csak alapfunkciók) használatának az elősegítése a hallgatók és oktatók körében egyaránt, amihez elengedhetetlen a felületének átalakítása, hogy felhasználó baráttá váljon (legyen „vonzó”, „szerethető”, könnyen használható a felhasználók szemében)
4. A meglévő Moodle helpdesk és tanácsadói szolgáltatásokat szélesebb körben megismertetni az egyetem oktatóival, tanulóival
5. Oktatók digitális írástudásának a fejlesztése továbbképzések keretében
6. Oktatók számára segítség nyújtása saját online-tananyagok, videók készítéséhez

M-learning:

Az e-learning mellett, illetve ahhoz kapcsolódóan egy új területen is egyre növekvő igény jelent meg a hallgatók részéről a fejlesztésre, ami az elkövetkező évek digitális fejlődésének irányát meghatározza majd: a mobile-learning (m-learning), azaz a mobil eszközök (telefon, Ipad, tablet) használata az oktatásban. Napjainkra széles körben elterjedté vált például a mobil telefonokra letölthető különféle applikációk (térkép, menetrend, naptár, hírek, közösségi média stb.) használata, amelynek segítségével egyrészt az információ bárhol, bármikor elérhető, másrészt az emberek közötti kommunikációt is megkönnyíti. A mobile-learning fejlesztése számtalan lehetőséget rejt magában a távoktatástól kezdve, a személyre szabott tanuláson és a tanulók felzárkóztatásán át, a költséghatékonyság növeléséig.

Lehetőségek a felsőoktatásban:

- Információ és szolgáltatások elérése mobil telefonon keresztül (pl.: térkép, könyvtár)
- Hallgatók és oktatók érintkezését, együttműködését elősegítő, megkönnyítő alkalmazások
- Tanulás és tanítás (személyre szabott tanulás kialakítása, közösségi munkát és a hallgató értékelését megkönnyítő applikációk, szavazó rendszerek, whiteboard, chat stb.)

Rövid távú célok:

- Már meglévő információk, szolgáltatások mobil barát verziójának a kialakítása (főként, ha az összességében költséghatékonyabb megoldást jelent a hagyományoshoz képest)
- Feltárni, milyen információt, szolgáltatást érdemes mobil verzióra alkalmazni

- Könyvtári szolgáltatások (katalógus, kölcsönzés, e-könyvek letöltése)
- Tanórákon mobil telefonos szavazórendszer használata

Hosszú távú célok:

- személyes órarend,
- vizsgaeredmények elérése,
- utazási információ,
- helyzet alapú szolgáltatás pl.: az aktuális helyzettől függően útbaigazítást ad az egyetemen belül,
- online foglалások (Pl.: sport, szórakozás).

Az e-learning és m-learning stratégia végrehajtásának kulcstényezői:

1. Munkatársak: az egyetem e-learning stratégiájának végrehajtásához elengedhetetlen az anyagi és technikai feltételek mellett szakképzett gárda kialakítása (IT munkatársak, módszertani tanácsadók, kutatói segédmunkatársak)
2. Egyetemi irányvonal: az egyetem e-learning stratégiájának sikeressége nagyban azon múlik, hogy felismerjük-e a technológiai fejlődés által az egyetem és az oktatás működésének egészére gyakorolt nyomását. Ez a nyomás előbb-utóbb elkerülhetetlenül változásokat fog generálni az egyetemi szisztémában. **A kérdés az, hogy az egyetem passzív elszenvedője lesz-e, vagy elébe megy a változásnak, és aktívan formálja a jövőt?**
3. Az e-learning stratégia hatékonyságának mérése: a stratégia egyik fontos része, hogy az új technikák, módszerek hatékonysága mérhető és bizonyítható legyen, ezért elengedhetetlen a megfelelő értékelési rendszer kidolgozása
4. Információ technológiai infrastruktúra folyamatos fejlesztés